

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

28 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

președinte – Petru Ursache,

judecătorii – Constantin Alerguș, Vladimir Timofti, Nadejda Toma, Petru Moraru,

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Cătălin Scutelnic, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 iunie 2016, în cauza penală în privința lui

Aftenii Victor XXXX,

născut la xxxxxxxx, originar și domiciliat în r-nul xxxxxxxx, s. xxxxxxxx, str. xxxxxxxxxxxx,

Petcu Ion XXXX,

născut la xxxxxxxxxxxx, originar din r-nul Xxxx, s. xxxxxx, domiciliat în r-nul Xxxxxx, s. Xxxxxxxxxxxx,

Ceapa Roman XXXX,

născut la xxxxxxxxxxxxxx, originar și domiciliat în r-nul Xxxxxx, s. Xxxxxxxx.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. de la 22 iulie 2014 - până la 30 martie 2016 (instanța de fond);
2. de la 13 mai 2016 - până la 25 iunie 2016 (instanța de apel);
3. de la 18 august 2016 - până la 28 martie 2017 (instanța de recurs ordinar).

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct.1¹) Cod de procedură penală legal executată.

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Orhei din 29 aprilie 2013, au fost condamnați:

- *Aftenii Victor* în baza art. 42 alin. (3) Cod penal, 352 alin. (2) lit.d) Cod penal la amendă în mărime de 600 unități convenționale,
- *Petcu Ion* și *Ceapa Roman* în baza art. 352 alin. (2) lit. d) Cod penal la amendă în mărime de 600 unități convenționale, fiecare.

Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Goroh A. a fost admisă în

principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a constatat că, potrivit rechizitoriului Aftenii Victor, Petcu Ion și Ceapa Roman sunt învinuiți de faptul că la 02 aprilie 2009, Goroh Andrei a sustras bunuri materiale de la Aftenii Victor în sumă de 24.590 lei și în pofida faptului că Goroh Andrei a recuperat integral dauna materială, ceea ce la data de 24.09.2009 a dus la împăcarea părților, și respectiv, la încetarea urmăririi penale în privința lui Goroh Andrei în cauza penală nr.2009180120, Aftenii Victor se învinuiește în aceea că, sub pretextul pedepsirii lui Goroh Andrei pentru acțiunile sale, a elaborat un plan criminal, având intenția directă de răzbunare și scop de obținere a unui profit material de la Goroh A., prin organizarea șantajării sistematice a acestuia, însoțită de aplicarea și amenințarea cu moartea ori cu aplicarea violenței periculoase pentru viață și sănătate.

În vederea realizării planului său criminal, Aftenii Victor, la sfârșitul lunii decembrie 2011, i-a atras în calitate de autori la săvârșirea infracțiunii pe Petcu Ion și Ceapa Roman, pentru realizarea laturii obiective a infracțiunii.

Astfel, conform planului elaborat de comun acord cu aceștia, în rezultatul împărțirii rolurilor între ei, la 20 ianuarie 2012, ora 19⁴⁹, Petcu Ion l-a contactat la telefon pe Goroh A., care activa în calitate de taximetrist, făcându-i comanda privind transportarea sa pe 21.01.2012 în direcția mun. Bălți, având scopul de a-l ademini să ajungă în s. XXXXXXXXX, r-nul XXXX. La 21 ianuarie 2012, aproximativ orele 18⁰⁰, Goroh Andrei s-a deplasat în sect. Botanica, mun. Chișinău la adresa indicată de către Petcu Ion care, urcându-se în automobilul de model „Opel Omega”, n/î PZ 102, l-a determinat pe Goroh A. să ajungă în s. XXXXXXXXX, r-nul XXXX.

Ajungând la domiciliul lui Petcu Ion, amplasat în s. XXXXXXXXX, r-nul XXXX, acesta a coborât din automobil și a intrat în curte, unde se afla Ceapa Roman, iar Aftenii V. se ascundea la etajul doi al casei, pentru a nu fi demascată ca organizator al infracțiunii, urmând ca latura obiectivă a infracțiunii să fie realizată nemijlocit de către Petcu Ion și Ceapa Roman.

În scurt timp, după intrarea lui Petcu Ion în curte, Ceapa R., amenințându-l pe Goroh Andrei cu un cuțit, folosit în calitate de armă, punându-i-l l-a gât, l-a condus pe acesta în garajul casei, unde Petcu Ion și Ceapa Roman, acționând împreună, au început să-i aplice multiple lovituri cu

pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului, pentru intimidarea victimei și crearea stării de frică în vederea realizării intenției de obținere de la acesta a mijloacelor bănești. În continuare Ceapa R., intenționat, deteriorând telefonul mobil de model „Huawei”, ce aparține victimei, de comun acord cu Petcu Ion, expunând în adresa lui Goroh A. amenințări cu moartea și cu aplicarea violenței periculoase, i-au cerut transmiterea sumei de 5000 euro.

Ceapa Roman și Petcu Petru au continuat să-i aplice multiple lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului, după care Ceapa R., luând un clește metalic, folosit în calitate de armă, i-a prizat lui Goroh A. degetul V al mâinii drepte, amenințându-l cu răfuiala fizică în cazul în care va comunica organelor de poliție despre cerința lor de transmitere a banilor, astfel cauzându-i victimei conform raportului de expertiză medico-legală nr. 475/D din 27.02.2012, vătămări corporale medii.

După finisarea acțiunilor violente în privința lui Goroh A., primind de la acesta în rezultatul amenințărilor un răspuns afirmativ referitor la oferirea sumei cerute de 5000 euro, Petcu I. împreună cu Ceapa R., immobilizându-l pe Goroh Andrei și acoperindu-i spațiul vizibilității, l-au transportat la traseul central Chișinău-Orhei, unde, abandonându-l în automobil, i-au comunicat că ulterior va fi contactat de către Petcu I., pentru transmiterea mijloacelor bănești în sumă de 5000 euro.

Ulterior, continuându-și acțiunile sale criminale, în perioada 21.01.2012-24.02.2012, Petcu Ion, telefonându-l de multiple ori pe Goroh A., amenințându-l cu moartea și cu aplicarea violenței periculoase pentru viața și sănătatea sa, sistematic îi cerea transmiterea sumei de 5000 euro, ceea ce constituie suma de 75.883,5 lei, conform cursului valutar stabilit la data de 21.01.2012 de către BNM.

3. Împotriva sentinței a declarat apel procurorul care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri de condamnare a lui Aftenii V. în baza art. 42 alin.(3), 189 alin.(5) Cod penal la 12 ani închisoare, lui Petcu I. în baza art. 189 alin.(5) Cod penal la 10 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis și lui Ceapa R. în baza art. 189 alin.(5) Cod penal la 11 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis. Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Goroh A. urmează a fi admisă integral.

În argumentarea apelului a invocat că instanța a dat o apreciere greșită

atât circumstanțelor de fapt și de drept, cât și probelor examinate în cadrul cercetării judecătorești.

Totodată, instanța nu a supus aprecierii convorbirile telefonice interceptate și înregistrările în cadrul urmăririi penale din care rezultă clar și evident că partea vătămată nu-l cunoștea pe inculpatul Petcu I., iar acesta amenințându-l cu moartea a cerut de la el transmiterea mijloacelor bănești pentru altă persoană care la angajat pentru săvârșirea infracțiunii și evitarea demascării sale (acesta constatându-se a fi Aftenii V.) dar nu pentru sine, în scopul recuperării banilor în sumă de 39000 ruble, pe care Petcu I. pretinde în lipsa unor probe ca fiind sustrași de către Goroh A.

Faptele expuse de către inculpații Aftenii V., Petcu I. și Ceapa R., sunt declarative și nu corespund adevărului, având scopul de a denatura circumstanțele cauzei, ceea ce a determinat instanța de a încadra greșit acțiunile acestora.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 ianuarie 2015, a fost admis apelul declarat, casată sentința contestată și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

- Aftenii Victor a fost condamnat în baza art. 189 alin. (5) Cod penal, la 8 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis.

- Petcu Ion și Ceapa Roman au fost condamnați în baza art. 189 alin. (5) Cod penal, la 7 ani închisoare, fiecare, cu executare în penitenciar de tip închis. În rest, sentința a fost menținută.

5. Instanța de apel în decizia adoptată a constatat fapta și circumstanțele comiterii infracțiunii de șantaj, adică cererea de a se transmite bunurile proprietarului amenințând cu violență persoana, săvârșit de două sau mai multe persoane, prin amenințarea cu moartea, cu aplicarea obiectelor folosite în calitate de armă, însoțite de violență periculoasă pentru viață sau sănătatea, săvârșite în proporții mari, concluzionând că instanța de fond nu a apreciat obiectiv și multilateral probele prezentate încadrând greșit acțiunile inculpaților în baza art. 352 alin. (2) lit. d) Cod penal - samavolnicia.

Astfel, instanța de apel a conchis că în speță, s-a constatat realizarea laturii obiective a infracțiunii de șantaj, și anume, fapta prejudiciabilă exprimată prin cererea de a se transmite mijloace bănești în sumă de 5000 euro, cerere care se referă la transmiterea ilegală și gratuită a mijloacelor bănești.

Acțiunea principală a laturii obiective exprimată prin cererea de a se transmite mijloace bănești în sumă de 5000 euro a fost însoțită de acțiunea adiacentă a laturii obiective exprimată prin aplicarea violenței periculoase pentru viață sau sănătate.

6. Împotriva deciziei nominalizate a declarat recurs ordinar procurorul și avocatul Josan D. în numele inculpaților, care au solicitat:

- procurorul, casarea acesteia cu dispunerea rejudecării cauzei, deoarece instanța de apel corect a constatat și calificat acțiunile inculpaților în baza art. 189 alin. (5) Cod penal, însă la stabilirea pedepsei a admis o eroare, fiindu-le stabilită pedeapsa inculpaților sub limita minimă a sancțiunii și anume de 7 ani închisoare lui Petcu I. și Ceapa R., iar lui Aftenii V. de 8 ani închisoare. Or, sancțiunea art. 189 alin.(5) Cod penal în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunii era de la 9 la 13 ani închisoare, iar potrivit modificărilor din 23.05.2013, sancțiunea articolului fiind de la 11 la 13 ani închisoare. Astfel, la stabilirea pedepsei instanța urma să țină cont de prevederile art. 10 Cod penal.

- avocatul Josan D. în numele inculpaților, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea sentinței.

Recurentul a indicat că instanța de apel greșit a încadrat acțiunile inculpaților, menționând că la materialele cauzei nu sunt probe privind prezența datoriei lui Goroh A. față de inculpații Aftenii V. și Petcu I., ce ar aduce la exercitarea de către inculpat a unui drept legitim sau presupus de a cere restituirea datoriei.

7. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 23 iunie 2015, au fost admise recursurile ordinare declarate, casată total decizia contestată și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

8. Rejudecând cauza, prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 iunie 2016, a fost admis apelul procurorului, casata sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

- Aftenii Victor a fost condamnat în baza art.42, 352 alin.(3) lit.b) Cod penal la 5 ani închisoare,

- Petcu Ion a fost condamnat în baza art. 42, 352 alin.(3) lit.b) Cod penal la 4 ani închisoare și

- Ceapa Roman a fost condamnat în baza art.42, 352 alin.(3) lit.b) Cod penal la 4 ani 6 luni închisoare.

În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei stabilite a fost

suspendată condiționat pe un termen de probă de 2 ani, fiecăruia.

Acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată Goroh A., a fost respinsă ca fiind nefondată.

9. Instanța de apel în decizia adoptată a constatat fapta și circumstanțele comiterii infracțiunii de samavolnicie, însoțită de aplicarea violenței periculoase pentru viață sau sănătate.

Totodată, instanța de apel a conchis că prin probele prezentate și analizate nu se confirmă argumentele acuzării că inculpații Aftenii V., Petcu I. și Ceapă R. au urmărit intenția de obținere de profit acționând cu scop de cupiditate și cu intenție directă.

Atât în instanța de fond, cât și cea de apel, partea vătămată Goroh A. a recunoscut că îi era dator lui Aftenii V. încă cu 50 000 lei, în afară de restul banilor pe care i-a restituit mama sa.

La fel, instanța a reținut că necătând la faptul că partea vătămată nu a recunoscut că îi este dator cu bani lui Petcu I., nu are dubii în cele declarate de Petcu Ion precum că Goroh A. ar fi sustras de la el bani pe când munceau în or. Moscova, F. Rusă.

Astfel, prin probele analizate se dovedește că Aftenii V. dispunea de un drept prevăzut de lege – dreptul de a-și recupera banii datorți lui de către partea vătămată, iar Petcu I. presupunea că are un asemenea drept, fiind convins că doar Goroh A. le furase banii și părăsise locul de lucru.

De asemenea, Ceapa Roman a fost pus la curent de către Aftenii V. și Petcu I., cu datoriile care le avea partea vătămată Goroh A. față de ei și a acționat de rând cu inculpații, urmărind același scop ca și Petcu I. și Aftenii V. Alte careva cerințe, inculpatul Ceapa R. nu a înaintat și pentru sine personal nu a cerut nimic.

Prin urmare, inculpații au acționat în mod arbitrar, după bunul lor plac, cu încălcarea ordinii stabilite de realizarea acestui drept.

Aceste circumstanțe, confirmă că inculpații au realizat latura obiectivă a infracțiunii de samavolnicie.

În cazul dat, acțiunile lui Aftenii V., Petcu și Ceapă nu pot fi calificate ca șantaj, deoarece inculpații au invocat cerințe asupra bunurilor care le aparțineau cândva și de care au fost deposedați de către Goroh A., iar în cazul șantajului, făptuitorul cere să i se transmită bunul asupra căruia nu are nici un drept legitim ori presupus.

La stabilirea pedepsei, instanța a reținut faptul că inculpații sunt fără

antecedente penale Petcu I. și Ceapa R. au copii minori la întreținere, Petcu I. suferă de un diagnostic complicat, iar infracțiunea a fost generată de comportamentul neadecvat al părții vătămate.

Aceste circumstanțe instanța le-a considerat atenuante și influente pentru aplicarea în privința inculpaților a unei pedepse cu suspendarea condiționată pe un termen de probă, care va contribui la reeducarea inculpaților și la atingerea scopului pedepsei penale.

Totodată, instanța a menționat că partea vătămată a înaintat acțiune civilă, solicitând prejudiciul moral de 50000 lei și cheltuielile de judecată 400 lei, însă dat fiind faptul că în acțiunile inculpaților au fost constatate acțiuni de samavolnicie și nu de șantaj, acțiunea civilă depusă de partea vătămată, urmează a fi respinsă.

10. Împotriva deciziei nominalizate a declarat recurs ordinar procurorul, care, invocând temeiurile de drept prevăzute de art. 427 alin.(1) pct.6) și 12) CPP solicită, casarea acesteia cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În argumentarea apelului a indicat că la adoptarea soluției de condamnare instanța de apel a dat o apreciere juridică greșită circumstanțelor în care s-a derulat fapta. Instanța eronat a apreciat precum că inculpații exercitând un drept legitim sau presupus în mod arbitrar prin încălcarea ordinii stabilite, aplicând violență nepericuloasă, au cauzat daune drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale părții vătămate Goroh A. Astfel, instanța nu a constatat existența unui drept legitim sau cel presupus care la fel urma a fi bazat pe lege, ce ar determina inculpații de a acționa infracțional în privința lui Goroh A, fiind evident că fapta a fost săvârșită de inculpați cu un scop bine determinat care este unul cupidant și cu intenție directă.

Totodată a conchis că instanța a motivat calificarea acțiunilor inculpaților doar bazându-se pe cele relatate de către Afteni V. și Petcu I. care au indicat că partea vătămată anterior în anul 2009 și respectiv 2010 a săvârșit sustragerea bunurilor în cazul lui Aftenii V. în sumă de 50 000 lei, iar în cazul lui Petcu I. în sumă de 39 000 ruble, fără a da o apreciere tuturor probelor pertinente și concludente administrate în cadrul examinării cauzei penale.

La fel, instanța nu a dat apreciere și a ignorat declarațiile părții vătămate Goroh A. care a relatat că careva datorii patrimoniale față de Aftenii V. nu are, iar Petcu I., care a invocat sustragerea mijloacelor bănești nu îi este cunoscut,

mai mult că sustragerea bunurilor acestuia nu le-a comis.

Faptul sustragerii bunurilor materiale de la Aftenii V. de către Goroh A. s-a confirmat, însă părțile ulterior în cadrul procesului penal s-au împăcat, astfel partea vătămată Goroh A. a recuperat dauna materială cauzată, iar Aftenii V. careva pretenții materiale nu avea. Prin urmare, inculpatul Aftenii V. a organizat comiterea infracțiunii și a acționat în vederea dobândirii unui folos material, dar nu în scopul recuperării cărorva datorii sau daune pe care le-ar fi avut cet. Goroh A. față de el sau față de inculpatul Petcu I.

Instanța a ignorat să de-a apreciere convorbirilor telefonice interceptate și înregistrate în cadrul urmăririi penale, din care rezultă clar și evident că partea vătămată nu îl cunoștea pe inculpatul Petcu I., iar acesta amenințându-l cu moartea a cerut de la el transmiterea banilor pentru altă persoană care l-a angajat pentru săvârșirea infracțiunii și evitarea demascării sale, (acesta constatându-se a fi Aftenii V.), dar nu pentru sine, în scopul recuperării banilor în sumă de 39 000 ruble, pe care Petcu I. pretindea în lipsa unor probe ca fiind sustrași de către cet. Goroh A.

Prin urmare, faptele expuse de către inculpați, sunt declarative și nu corespund adevărului, având scopul de a denatura circumstanțele cauzei, ceea ce a determinat instanța de a încadra greșit acțiunile inculpaților în infracțiunea de samavolnicie.

Versiunea inculpaților precum că, ei au acționat doar în scopul de a-și recupera dauna materială cauzată în rezultatul sustragerii anterior a bunurilor materiale de către Goroh A. este una eronată.

Recurentul consideră că instanța a apreciat greșit că acțiunea ce a avut loc în garajul casei lui Petcu I. „este un incident”, în cadrul căruia nu s-a constatat aplicarea în privința părții vătămate a obiectelor în calitate de armă, în special faptul că acestuia i-a fost prizat degetul de la mână cu cleștele, precum și că Goroh A. a fost amenințat cu moartea.

Astfel, prin probele analizate s-a confirmat faptul că partea vătămată nu avea careva datorii pecuniare față de inculpatul Aftenii V. și prin aceste probe sunt combătute declarațiile inculpaților.

Reținând cele nominalizate, consideră că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, ceea ce echivalează cu nerezolvarea fondului apelului, iar decizia contestată urmează a fi casată cu dispunerea rejudecării cauzei.

11. În conformitate cu prevederile art. 431 alin.(1) pct.1¹) Cod de procedură penală, avocatul Josan D. în numele inculpaților Aftenii V., Petcu I. și Ceapa R. a depus referință privind opinia sa asupra recursului ordinar declarat de acuzatorul de stat, solicitând respingerea recursului, ca inadmisibil, deoarece instanța de apel a dat o apreciere corectă circumstanțelor cauzei, stabilind existența relațiilor pecuniare între partea vătămată și inculpați, astfel corect condamându-i în baza art. 42, 352 alin.(3) lit.b) Cod penal. Astfel, potrivit art. 352 Cod penal – samavolnicia, se exprimă în exercitarea unui drept legitim sau presupus în mod arbitrar prin încălcarea ordinii stabilite dacă s-au cauzat daune în proporții mari intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanei. Samavolnicia persistă în acțiunile făptuitorului numai în cazul existenței unui conflict între victimă și făptuitor. În lipsa unei asemenea situații survine răspunderea nu pentru samavolnicie dar pentru alte fapte.

12. Judecând recursul ordinar declarat în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi respins din următoarele considerente.

Potrivit textului recursului, procurorul invocă temei de casare a deciziei instanței de apel art.427 alin.(1) pct.6), 12) Cod de procedură penală, care stipulează că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs dacă hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și faptei săvârșite și s-a dat o încadrare juridică greșită.

Așadar, recurentul și-a întemeiat recursul în baza pct.6) alin. (1) art. 427 CPP, menționând că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, astfel instanța a examinat unilateral probele administrate și a dat prioritate declarațiilor inculpaților, fiind ignorate aprecierea probelor prezentate de acuzare.

Însă, în raport cu textul hotărârii contestate, se relevă că instanța de apel și-a motivat decizia în conformitate cu prevederile art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, astfel, decizia cuprinde temeiurile de fapt și de drept care au dus, la caz, la admiterea apelului acuzatorului de stat.

După cum rezultă din conținutul recursului, acuzatorul de stat nu este de acord cu încadrarea acțiunilor inculpaților în baza art. 42, 352 alin. (3) lit. b) Cod penal, considerând că acțiunile acestora corect urmau a fi încadrate a lui

Aftenii V. în baza art. 42 alin.(3), 189 alin.(5) Cod penal, iar a lui Petcu I. și Ceapa R. – 189 alin.(5) Cod penal, șantajul, adică cererea de a se transmite bunurile proprietarului amenințând cu violență persoana, săvârșit de două sau mai multe persoane, prin amenințarea cu moartea, cu aplicarea obiectelor folosite în calitate de armă, însoțite de violență periculoasă pentru viața sau sănătatea săvârșite în proporții mari.

La acest capitol, Colegiul atestă că, conform prevederilor art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, examinând apelul acuzatorului de stat, a supus unei cercetări suplimentare și minuțioase toate probele administrate la dosar, inclusiv a audiat inculpații, partea vătămată Goroh A., astfel ținând cont de prevederile art. 100 alin. (4) Cod de procedură penală, a evaluat just probele în corespundere cu cerințele art. 101 al aceluiași Cod, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării reciproce, corect ajungând la concluzia, că inculpații Aftenii V., Petcu I. și Ceapa R. sunt vinovați în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42, 352 alin.(3) lit. b) Cod penal.

La baza acestei concluzii instanța de apel a pus declarațiile părții vătămate Goroh A., care a declarat că în anul 2009 a comis un furt în s. Tănătari, r-nul Căușeni, de la domiciliul cet. Aftenii V. În scurt timp după infracțiune, a fost reținut de colaboratorii de poliție. Ulterior, urmărirea penală în privința sa a fost încetată în legătură cu împăcarea părților. El a restituit lui Aftenii V. suma de 17 000 lei, urmând să-i mai achite suma de 5000 lei. În aceeași perioadă a făcut cunoștință cu fiica cet. Aftenii V., cu care s-a aflat în relații de prietenie. Până în toamna an. 2011 el a activat în calitate de taximetrist, după care s-a eliberat. La 20 ianuarie 2012, aproximativ la ora 17⁰⁰, a fost telefonat de către tatăl său, care i-a spus că a fost telefonat de o persoană necunoscută, întrebându-l dacă el mai activează în calitate de taximetrist, indicând că are nevoie de taxi pentru a se deplasa în or. Bălți. În jur de o oră a fost telefonat de persoana necunoscută, care i-a explicat că are nevoie pentru următoarea zi să plece la o nuntă ce va avea loc în s. Pohrebeni, r-nul Orhei, urmând să-i achite suma de 700 lei. A doua zi, aproximativ la ora 11⁰⁰, a fost telefonat de aceeași persoană, care a concretizat dacă înțelegerea lor rămâne în vigoare. Ulterior, la ora 17⁰⁰, a fost telefonat de ultimul, solicitându-i să se apropie cu automobilul pe str. Varșovia, 1, mun. Chișinău. Deplasându-se cu automobilul personal de model „Opel Omega”, cu n/î PZ 1020 la adresa

nominalizată, de el s-a apropiat o persoană cu vârsta aproximativ 50-55 ani, prezentându-se ca persoana ce a comandat taxi, cu numele „Ion”. Ultimul i-a achitat suma de 700 lei, dintre care 500 lei a achitat pentru a se alimenta cu combustibil. Ajungând în or. Orhei, la indicația acestuia, deplasându-se pe diferite căi de ocolire au ajuns în s. Neculăieuca, unde „Ion” i-a spus să oprească la poarta unei case. După ce acesta a intrat în curte, o altă persoană necunoscută a ieșit din ogradă, care i-a propus să intre în casă ca să servească o cafea. În timpul când a dat să se coboare din automobil, cineva i-a pus în regiunea gâtului din spate un cuțit, spunându-i să intre în garaj, unde se afla „Ion”. Intrând, persoana necunoscută l-a lovit peste picior de la ce a căzut jos, după care l-a căutat prin buzunare, fiindu-i luat portmoneul și telefonul mobil pe care l-a deteriorat, aruncându-l jos. Apoi, ambii au început să-i aplice lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului. Persoana necunoscută, continuând amenințările, a luat un clește metalic și i-a prizat degetul de la mână, indicând ce trebuie să facă pe viitor și să nu comunice organelor de poliție despre cele întâmplate. Persoana „Ion” a declarat că, aproximativ trei ani în urmă el, adică Goroh A. și-a bătut joc de o fată. Anume acest fapt l-a determinat să creadă în că maltratarea lui la acel moment poate fi implicat Aftenii Victor. Tot „Ion” i-a mai comunicat că, el datorează unei persoane suma de 4000 euro, însă reieșind din situația creată, urmează să achite în total 5000 euro. În continuare, „Ion” i-a pus un pachet din polietilenă pe cap și i-a legat mâinele în față, după care l-a aruncat pe bancheta din spate a automobilului său, iar acesta s-a urcat la volan. A doua persoană s-a urcat din spate, continuând să-l amenințe. După plecarea persoanelor și eliberarea sa, el a găsit jos portmoneul cu documentele personale, însă banii în sumă de 200 lei lipseau. Ajungând acasă a comunicat părinților despre cele întâmplate. Suplimentar în instanța de apel, partea vătămată a relatat că a avut datorii față de Aftenii V. pe care nu i-a restituit-o, aproximativ fiind suma de 50 000 lei. Adică până la moment îi mai este dator lui Aftenii V. A fost amenințat cu cuțitul când a fost scos din mașină. A rămas să-i mai restituie 10 000 lei. Banii lui Aftenii V. i-a întors mama sa. Cu Petcu I. nu a avut nimic, acesta nu l-a lovit, el vorbea și-l convingea prin cuvinte să-i întoarcă banii. Pe Aftenii V. în garaj nu l-a văzut. Petcu I. și Ceapa R. nu au spus nimic despre Aftenii V. La poliție a înțeles că Ceapa R. și Petcu I. acționează din numele lui Aftenii. Ceapa R. îl lovea, și tot acesta a luat cleștele și i-a strâns degetele; - *declarațiile*

*martorului Acatrini V., care a explicat că pe Aftenii V., Petcu I. și Goroh A. îi cunoaște. Cu Aftenii V. sunt cumnați, relațiile sunt bune. Goroh Andrei se întâlnea cu fiica lui Aftenii V. și l-a rugat să meargă la lucru la Moscova. Acolo, a lucrat doar două zile și s-a îmbolnăvit, apoi a plecat acasă, în Moldova. Petcu I. a anunțat că i s-au furat bani și i-a verificat, însă banii nu au fost găsiți. Alte persoane, în afară de Goroh A. nu au plecat. El a locuit în vagon cu încă o persoană care în acea zi a fost cu el la lucru și a fost în vizorul lui de unde rezultă, că nu putea pleca acasă. S-au furat 45000 ruble rusești. Îl bănuiau pe Goroh A., deoarece altcineva nu a fost și numai el pe neașteptate a plecat în Moldova, apoi nu au mai discutat pe această temă. Goroh A. vorbea des la telefon cu cineva, spunându-i că are probleme personale. Aceasta a fost singura dată când a mers cu el la lucru. Cazul dat a avut loc la Moscova, în vara lunilor iunie-august 2010. Goroh A. a venit singur la Moscova, iar el deja se afla acolo. Nu ține minte cu ce s-a deplasat la Moscova. În Moscova a lucrat cu Gangan Gh. Pe Petcu I. îl cunoaște de la locul de muncă din anul 2010, unde Petcu Ion aducea materialele de construcție și banii. Nu știe dacă Petcu I. muncea legal, însă el îi aducea banii. Goroh A. s-a aflat o săptămână, apoi au găsit o hârtie în care scria că a plecat acasă. Când au dispărut banii nu s-au anunțat organele de poliție. Nu poate spune unde se afla portmoneul. Când ei au plecat, Petcu Ion era pe teritoriul bazei și nu a văzut unde și-a lăsat portmoneul, el era deja plecat; - *procesele-verbale de recunoaștere a persoanei după fotografie din 13.02.2012 și 20.02.2012, potrivit cărora Goroh A. i-a recunoscut pe Ceapa R. și Petcu I., ca persoane care la 21.01.2012, amenințându-l cu moartea, cu aplicarea violenței periculoase pentru viața și sănătatea sa, precum și aplicându-i multiple lovituri cu pumnii și picioarele i-au cerut transmiterea sumei de 5000 euro; - procesele-verbale de percheziție din 01.03.2012, efectuate la domiciliile lui Ceapa R., Aftenii V. și Petcu N.; - procesul-verbal de ridicare din 28.03.2012; - procesul-verbal de examinare a obiectului din 28.03.2012; - ridicarea informației de la instituția de telecomunicații SA "Orange" și SA "Moldcell"; - procesele-verbale de confruntare din 15.03.2012 dintre partea vătămată Goroh A. și bănușii Aftenii A., Petcu I., Ceapa R.; - raportul de expertiză nr. 475/D din 27.02.2012, potrivit căruia lui Goroh A. i-au fost cauzate vătămări corporale medii.**

Analizând materialele cauzei, instanța de recurs constată că, instanța de apel corect a conchis că prin probele enumerate se confirmă că inculpații au

comis samavolnicia, iar argumentele acuzatorului de stat precum că inculpații au urmărit intenția de a obține profit, astfel ei au acționat cu scop de cupiditate și intenție directă, sunt nefondate.

Mai mult ca atât, partea vătămată atât în instanța de fond, cât și în apel a recunoscut că îi era dator lui Aftenii V. încă cu 50 000 lei, fără banii care deja au fost restituiți de mama sa.

Necătând la faptul că victima Goroh A. nu a recunoscut că îi era dator cu bani lui Petcu I., instanța de apel corect a conchis că nu sunt careva dubii în declarațiile lui Petcu I. în acest sens și anume că Goroh A. ar fi fost implicat în sustragerea banilor în perioada când munceau în or. Moscova, Federația Rusă, or, inclusiv victima a recunoscut să a muncit în același șantier în or. Moscova, unde venea Petcu I.

Totodată, declarațiile lui Petcu I., au fost confirmate și de martorul Acatrini Vl., care a confirmat că atât Petcu I., cât și Goroh A. au muncit la același șantier în Federația Rusă, iar odată cu dispariția lui Goroh A. din brigada lor, au dispărut și banii, care se aflau la Petcu I. și aparțineau întregii brigăzi.

Norma art. 352 Cod penal – samavolnicia, se exprimă în exercitarea unui drept legitim sau presupus în mod arbitrar și prin încălcarea ordinii stabilite, dacă s-au cauzat daune în proporții mari intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanei.

Potrivit teoriei dreptului penal, latura obiectivă a infracțiunii date constă în: - fapta prejudiciabilă exprimată în acțiunea de exercitare a unui drept legitim sau presupus în mod arbitrar și prin încălcarea ordinii stabilite; - urmările prejudiciabile, daunele în proporții mari cauzate intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor; - legătura de cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmărirea prejudiciabile.

Din cele menționate, rezultă că acțiunea prejudiciabilă trebuie să îndeplinească cumulativ condițiile: a) să se exprime în acțiunea de exercitare a unui drept legitim sau presupus; b) acest drept legitim sau presupus să fie exercitat în mod arbitrar și prin încălcarea ordinii stabilite.

Astfel, exercitarea unui drept înseamnă valorificarea acestuia, încât să aibă un efect.

Dreptul legitim este dreptul stabilit în lege, acte normative subordonate legii, hotărâri, contracte ori având la bază un alt temei juridic.

Dreptul presupus este un drept care nu-i aparține “*de iure*” făptuitorului, însă acesta consideră în mod eronat că acest drept îi aparține.

Atât în situația exercitării unui drept presupus, cât și în cazul exercitării unui drept legitim, situația constă în existența unui conflict între victimă și făptuitor.

În cazul în care făptuitorul exercită un drept legitim sau presupus în mod arbitrar și prin încălcarea ordinii stabilite – cerând să-i fie transmise bunuri sau dreptul asupra unor bunuri, ori să fie săvârșite în folosul lui acțiuni cu caracter patrimonial – nu există temeiul aplicării art. 189 Cod penal. În asemenea situații, răspunderea se va aplica în baza art. 352 Cod penal.

Astfel, din probele cercetate se confirmă faptul că Aftenii V., dispunea de un drept prevăzut de lege – dreptul de a-și recupera banii datorăți lui de către partea vătămată Goroh A., iar Petcu I. presupunea că are un asemenea drept, fiind convins că doar Goroh Andrei le furase banii și părăsise locul de lucru.

De asemenea, instanța de apel corect a conchis că Ceapa Roman a fost informat de către Aftenii Victor și Petcu Ion, cu datoriile care le avea Goroh A. față de ei și, a acționat de rând cu aceștia, urmărind același scop ca și ei. Alte cerințe, inculpatul Ceapa R. nu a înaintat, iar pentru sine personal, nu a cerut nimic.

Prin urmare, inculpații, au acționat în mod arbitrar, după bunul lor plac, cu încălcarea ordinii stabilite de realizarea acestui drept. Aceste circumstanțe nominalizate, confirmă că toți inculpații au realizat latura obiectivă a infracțiunii de samovolnicie.

În speță, s-a constatat că Aftenii Victor, Petcu Ion și Ceapa Roman, au acționat cu intenție directă, dându-și seama că exercită un drept legitim în cazul lui Aftenii V., și presupus în cazul lui Petcu I., în mod arbitrar, prin încălcarea ordinii stabilite și prin provocarea daunelor în proporții mari intereselor publice, fiind însoțite acțiunile lor prin aplicarea violenței periculoase pentru viață sau sănătatea părții vătămate Goroh Andrei.

La delimitarea șantajului de samovolnicie, trebuie să se țină seama că spre deosebire de samovolnicie, șantajul este posibil doar în raport cu bunurile străine, asupra cărora făptuitorul nu are nici dreptul legitim, nici dreptul presupus.

În aceeași ordine de idei, în cazul samovolniciei acțiunile de *amenințare*, *violență*, *nimicire a bunurilor* etc. reprezintă un mijloc de realizare a dreptului

legitim sau presupus al făptuitorului, iar în cazul șantajului astfel de acțiuni ca amenințarea, violența, deteriorarea ori distrugerea bunurilor etc. constituie mijlocul de întărire a cererii ilegale a făptuitorului.

Șantajul se deosebește de samavolnicie inclusiv și prin trăsăturile laturii subiective: șantajul presupune prezența intenției directe și a scopului de cupiditate (profit), în timp ce samavolnicia poate fi săvârșită din intenție directă sau indirectă, *iar prezența vreunui scop nu este obligatorie.*

În acest mod, Colegiul penal conchide că, acțiunile lui Aftenii V., Petcu I. și Ceapa R. nu pot fi calificate ca șantaj, deoarece inculpații au invocat cerințe asupra bunurilor care le aparțineau cândva și de care au fost deposedați de către partea vătămată Goroh A., însă în cazul șantajului, făptuitorul cere să i se transmită bunul asupra căruia nu are nici un drept legitim ori presupus. Astfel, situația-premisă ce caracterizează fapta de samavolnicie în raport cu infracțiunea specificată la art. 189 Cod penal, constă în aceea că *făptuitorului îi aparține un drept prevăzut de lege sau el consideră că are un asemenea drept, ceea ce în speță persistă.*

Prin urmare din aceste considerente Colegiul conchide că instanța de apel nu a comis o careva eroare de drept în latura aprecierii juridice a faptelor comise de inculpați.

Colegiul penal constată că prevederile pct. 6), 12) alin.(1) al art.427 Cod de procedură penală, nu și-au găsit confirmare la examinarea recursului declarat de procuror, dat fiind faptul că acestea pot fi aplicate numai în cazul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, ori faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită, pe când instanța de apel, respectând prevederile art. 414 - 419 Cod de procedură penală, a examinat cauza penală fără careva abateri de la normele materiale și procedurale, corect apreciind circumstanțele de fapt și de drept sub toate aspectele, argumentându-și hotărârea, care cuprinde motivele ce au stat la baza soluției adoptate, încadrând corect acțiunile inculpaților în baza art. 42, 352 alin. (3) lit. b) Cod penal.

În consecință, se apreciază că nu există temei legal pentru admiterea recursului ordinar și, potrivit legii, se impune respingerea recursului declarat de procuror ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate.

13. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibil, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Cătălin Scutelnic, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 iunie 2016, în cauza penală în privința lui *Aftenii Victor, Petcu Ion și Ceapa Roman*, cu menținerea hotărârii atacate.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 27 aprilie 2017.

Președinte

Petru Ursache

Judecătorii

Constantin Alerguș

Vladimir Timofti

Nadejda Toma

Petru Moraru